

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Лабунця В.М. на дисертаційну роботу Джумелі Андріани Зеновіївни
«Формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів
музики та хореографії засобами пластичного інтонування»,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань
01 Освіта, зі спеціальності 014 Середня освіта (музичне мистецтво)**

**Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із планами
відповідних галузей науки.**

Сучасний рівень глобалізації світового співтовариства, соціокультурного розвитку українського суспільства, динаміка євроінтеграційних процесів породжує нові вимоги до функціонування вітчизняної системи професійної підготовки фахівців, орієнтуючи її на розвинену готовність до майбутньої фахової діяльності й якісного виконання професійних функцій. Підготовка майбутніх фахівців мистецького напрямку передбачає сформованість у них певного комплексу професійно-особистісних якостей, які б забезпечували переконливе тлумачення художньо-образного змісту творів музично-хореографічного мистецтва. У цьому зв'язку набуває актуальності проблема формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музики і хореографії засобами пластичного інтонування, що забезпечує можливість емоційного впливу на учнів, прищеплення в них інтересу до музично-виконавської хореографічної діяльності, розширення мистецького світогляду. Тому актуальність проблеми, до якої звернулася Джумеля А.З., незаперечна.

Дисертаційна робота Андріани Зеновіївни Корінець спрямована на наукове обґрунтування теоретико-методичних основ та експериментальну перевірку ефективності методики формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музики і хореографії засобами пластичного інтонування в процесі фахового навчання.

Зважаючи на зазначене, можна стверджувати про актуальність і своєчасність дослідження як для подальшого розвитку теорії і методики фахової освіти, так і для освітянської практики загалом, оскільки фахова підготовка студентів мистецьких спеціальностей у педагогічному університеті постає важливим складником професійного зростання майбутніх фахівців в обраній ними галузі музично-педагогічної діяльності.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

Аналіз наукового апарату дослідження, викладеного у вступі, свідчить про його теоретико-методологічну обґрунтованість, коректність і відповідність сучасним напрямкам наукових досліджень у теорії й методиці професійної освіти. Оцінюючи дисертаційну роботу за новизною, варто відзначити, що в ній уперше виявлено інтеграційні тенденції формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії з позиції використання засобів пластичного інтонування; визначені специфічні ознаки поліхудожності музично-хореографічної освіти, що забезпечує особистісне осягнення її цінностей, відчуття неповторної можливості більш глибокого самопізнання через розуміння національної культури.

Нові факти, одержані здобувачем.

Даючи загальну оцінку роботі, варто відзначити наукову новизну та своєчасність постановки проблеми та її вирішення. Зокрема, у дисертації вперше у вітчизняній педагогічній науці на основі системно-цілісного, поліхудожнього, герменевтичного, комунікативного, діяльнісно-евристичного підходів здійснено цілісний аналіз предмету дослідження, розроблено компонентну структуру, критерії, показники та методична модель формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії засобами пластичного інтонування; визначено психофізіологічні механізми кореляції музики та рухів; комплекс методів і прийомів; наукові підходи та принципи формування художньо-образного сприйняття студентів факультетів мистецтв із використанням засобів

пластичного інтонування; уточнено поняття «формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії засобами пластичного інтонування», розкрито його зміст і сутність; подальший розвиток отримали засоби впливу на емоційні фактори пластичного відображення музичних образів; методи комплексної діагностики та рівні сформованості художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії засобами пластичного інтонування; розширена теоретико-методологічна основа формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії засобами пластичного інтонування.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення та висновки дисертації А.З. Джумелі належним чином обґрунтовані, про що свідчить аналіз тексту дисертації, автореферату та змісту публікацій автора. Дисертаційна робота виконана на значній джерельній базі (237 найменувань, з них 12 – іноземними мовами) та має належний рівень апробації.

Значення для науки і практики отриманих автором результатів.

Вважаємо, що наукова й практична значущість дисертаційного дослідження А.З. Джумелі дозволяє заповнити певну прогалину в фаховій педагогіці стосовно створення й апробації авторської методики формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії засобами пластичного інтонування. Підставою для цього є: упровадження педагогічних умов та поетапної методики формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії засобами пластичного інтонування; систематизація досвіду факультетів мистецтв педагогічних університетів із визначенням перспектив підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії до практичної роботи засобами пластичного інтонування. Використання матеріалів дисертаційного дослідження сприяє ефективній розробці навчального курсу «Методичні основи формування художньо-образного

сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії засобами пластичного інтонування», підготовці навчальних планів, програм, методичних рекомендацій, навчальних та навчально-методичних посібників фахових дисциплін для викладачів та студентів спеціальності 014 - Середня освіта (Музичне мистецтво).

Викладені в дисертації результати дослідження упроваджено в освітній процес факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 05 від 27.03. 2019 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (довідка № 903 від 06.03. 2019 р.), Донбаського державного педагогічного університету (довідка № 68-19-292 від 17.04. 2019 р.).

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації.

Запропоновані теоретико-методологічні положення, науково-методичні рекомендації щодо вдосконалення вітчизняної системи фахової підготовки студентів факультетів мистецтв доцільно використовувати в процесі фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії, в системі післядипломної освіти педагогічних працівників мистецької сфери.

Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Дисертація складається з трьох розділів, структура і зміст яких логічно віддзеркалюють всі етапи науково-педагогічного пошуку, даючи повне уявлення про теоретико-методологічні засади, педагогічні умови та методику фахової підготовки майбутніх учителів музики та хореографії в педагогічному університеті.

У першому розділі дисертанткою представлено результати аналізу художньо-образного сприйняття студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів у контексті сучасної освітньої парадигми; проаналізовано методологічні підходи формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії засобами пластичного інтонування. Урахування запропонованих методологічних підходів до

формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії засобами пластичного інтонування дозволило Джумелі А.З. визначити сутність та розробити структуру означеного феномена.

Другий розділ дисертаційного дослідження А.З. Джумелі репрезентує систему обґрунтованих принципів художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музики і хореографії засобами пластичного інтонування, розробку критеріїв та показників означеного феномена. На основі методичних розробок автора впроваджено педагогічні умови формування художньо-образного сприйняття студентів факультетів мистецтв засобами пластичного інтонування, а саме: активізації поліхудожнього простору в процесі музично-ритмічного навчання; забезпечення творчої атмосфери імпровізаційної діяльності; актуалізації інтегрованого набуття мистецьких знань у процесі фахового навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів, представлено методичну модель формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії засобами пластичного інтонування, яка від постановки мети та визначення основних завдань дослідження до відбору підходів, принципів і ефективних методів становить повний технологічний цикл.

У третьому розділі представлено дослідно-експериментальну програму та діагностичне дослідження процесу формування художньо-образного сприйняття студентів факультетів мистецтв засобами пластичного інтонування. Експериментальна робота здійснювалася у ході впровадження змісту методики формувального експерименту, а саме: настановчо-орієнтаційного, аналітико-рефлексивного, усвідомлено-поглибленого етапів. Кожний з етапів формувального експерименту має свій зміст і методику вирішення поставлених завдань. Якісний аналіз результатів формувального експерименту засвідчив позитивну динаміку сформованості художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії в експериментальних групах. Проведена статистична перевірка результатів

експерименту свідчить про надійність і валідність одержаних на формувальному етапі змін із зростання рівнів формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва та хореографії засобами пластичного інтонування.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, вважаємо за доцільне звернути увагу на окремі дискусійні аспекти та висловити зауваження.

1. Проведений дисертанткою теоретико-методологічний аналіз дозволив виокремити основні підходи до формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії засобами пластичного інтонування, а саме: системно-цілісний, поліхудожній, герменевтичний, художньо-комунікативний, діяльнісно-евристичний. У зв'язку з цим виникає питання, як саме художньо-комунікативний підхід до формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії забезпечував організацію духовно-емоційного мистецького процесу, що сприяло засвоєнню найважливіших загальнокультурних цінностей.

2. У першому розділі дисертаційного дослідження представлено аналіз фахової підготовки майбутніх учителів музики та хореографії як педагогічної проблеми. Вважаємо, що даний розділ дисертації значно посилив би ґрунтовний аналіз підходів зарубіжних науковців до зазначеного явища.

3. Значним здобутком дослідниці є описання нею педагогічних умов формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музики і хореографії (с. 94-101 дисертації). Вважаємо за доцільне ширше розкрити, як педагогічна умова забезпечення творчої атмосфери імпровізаційної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії була впроваджена в практичну експериментальну роботу, що дало можливість переходу від операційного до технологічного етапу мистецької діяльності.

У другому розділі дисертації на основі проведеного теоретико-методичного аналізу автором розроблено модель формування художньо-образного сприйняття майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії засобами пластичного інтонування. Відзначаючи вартісність вищезазначеної моделі, певного уточнення потребують засоби та форми роботи студентів факультетів мистецтв із формування сприйняття ними художніх образів.

На нашу думку, слід було більш детально описати процедуру експертного оцінювання ефективності впровадження системи методів на третьому, усвідомлено-поглибленому етапі формувального експерименту, що забезпечувало спрямованість розвитку студентів до творчого сприйняття, здатності до оцінювання якості навчальних дій, творчого перетворення даних і до творчого самовиявлення.

Однак, висловлені зауваження викликають лише дискусію і не впливають на загальну високу оцінку дисертаційної роботи, якій притаманні оригінальність, наукова новизна, високий теоретико-методологічний рівень, ґрунтовність дослідно-експериментальної роботи.

Повнота викладення результатів дисертації в опублікованих працях.

Заслуговує на схвальну оцінку належний науковий доробок А.З. Джумелі, представлений у 9 одноосібних публікаціях, 5 з яких надруковано в провідних фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у міжнародному науковому виданні, 3 статті апробаційного характеру.

Висновок.

Узагальнюючи сказане вище, необхідно зауважити, що рецензована дисертація є самостійним, завершеним науковим дослідженням, у якому представлені нові науково обґрунтовані результати, які свідчать про комплексне вирішення важливої наукової проблеми теорії й методики професійної освіти – фахової підготовки майбутніх учителів музики в умовах освітнього середовища педагогічного коледжу. Зміст автореферату та його ключові тези адекватно і з достатньою повнотою відбивають основні положення дисертації. Публікації дисертантки знаходяться в руслі

досліджуваної проблеми і відповідають основним результатам, узагальненням та висновкам, репрезентованим у поданому до захисту дисертаційному дослідженні.

На основі вивчення поданої роботи можна дійти висновку, що дисертація Джумелі Андріани Зеновіївни «Формування художньо-образного сприйняття майбутніх вчителів музичного мистецтва та хореографії засобами пластичного інтонування» є цілісною, завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомим теоретичне й прикладне значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам до оформлення дисертацій і авторефератів дисертацій (пп. 9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 року зі змінами та доповненнями згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р.), а її автор заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 01 – освіта, зі спеціальності 014 – середня освіта (музичне мистецтво).

Офіційний опонент: доктор педагогічних наук,
професор, декан педагогічного факультету
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

В.М. Лабунець

Підпис засвідчую <u>Лабунець В.М.</u> (прізвище)
Начальник відділу кадрів
<u>Олінік</u> (підпис) І.І.Олінік